

Korunovace Marie Terezie na českou královnu

1. Rodinná data
2. Evropské politické souvislosti
3. Panování Marie Terezie v letech 1740 – 1765
4. Korunovace na českou královnu a její vztah k Praze a Čechám
5. Panování v letech 1765 – 1780
6. Závěr
7. Literatura

1. Rodinná data

Marie Terezie se narodila 13. 5. 1717 ve Vídni císaři **Karlu VI.** Habsburskému (1. 10. 1685 – 20. 10. 1740 – 55 let) a **Alžbětě Kristině Brunšvicko-Wolfenbüttelské** (protestantská princezna – přestup na katolickou víru). Sňatek 1708 v Hierzingu – v zastoupení, odjezd do Španělska.

MT zemřela 29. 11. 1780 ve Vídni, pohřbena je v kapucínské kryptě ve Vídni.
Heslem: *Justitia et clementia* (Spravedlnost a mírnost)
Získala v té době tradiční výchovou vídeňském dvoře – jazyky latinu, němčinu, španělštinu, italštinu a francouzštinu, základní dějepisné a zeměpisné znalosti, učila se hudbě a tanci, získala i důslednou katolickou náboženskou výchovu. Do vladařských záležitostí ji otec nijak neuváděl.

V roce 1736 (19ti letá) provdána za Františka Štěpána Lotrinského – mladý lotrinský princ vyrůstal na vídeňském dvoře, kde se seznámili a tento v podstatě politický sňatek přinesl MT velmi šťastné manželství. Z manželství vzešlo 16 dětí (5 synů a 11 děvčat): Marie Alžběta (1737-1740), Marie Anna (1738-), Marie Karolina (* i + 1740), Josef (1741-1790), Marie Kristina (*1742), Marie Alžběta (*1743), Karel Josef (*1745), Marie Amalie (*1746), Petr Leopold, pozdější císař Leopold II. (*1747), Marie Karolina (* i + 1748), Johanna (*1750-1762), Marie Josefa (*1751), Marie Karolina (*1752), Ferdinand Karel Antonín (*1754), Marie Antoinetta (*1755), Maximilián František (*1756)

Marie Teresie měla ještě 2 sestry – Marie Anna (1718-1744) manželkou Karla Lotrinského

Manžel František Štěpán Lotrinský – od r. 1723 (15 let) vyrůstá na vídeňském dvoře, podíl na výchově princ Evžen Savojský, 1729 se po smrti otce ujímá vlády v Lotrinsku, 1732 přijíždí do Vídně – pověřen funkcí místopředsedatele v Uhrách – sídlí v Bratislavě.

2. Evropské politické souvislosti

1713 vyhlášení pragmatické sankce – smlouva o nástupnictví v habsburské monarchii
1720 většina sněmů monarchie pragmatickou sankci přijala a tím se zavázala, akceptovat na trůně dceru Karla VI. Marii Terezii.

Sílicí vliv Pruska, politické i ekonomické reformy, modernizace armády.

3. Panování Marie Terezie v letech 1740–1765

Karel VI. nečekaně umírá - při loveckém pobytu na Halbturnu – císařský zámek v Burgenlandu – císař onemocněl po jídle z hub – 20. října 1740.

MT nečekaně, během chvíle, bez přípravy panovnicí.

1740 skutečně nástupnictví uznávají jen Anglie, papež, Benátsko, Sardinie
Francie váhá, pak se staví proti
Bavorsko – proti
České země proti – přijímají za krále Karla Albrechta – bavorského vévodu – holdují mu.

Sbor poradců MT – spoluvládce jmenuje Františka Štěpána
Gundacker Thomas Stahrenberg (80) – rádcem již za Karla – zkušenosti ve financích
Alois Tomáš Harrach

Johann Christoph sv.p. Bartenstein (51) – schopný, ceněný již Karlem VI., ostře protipruský
Filip Ludvík Sinzendorf – usmiřovací snahy s Pruskem

hr. Filip Josef Kinský – hájí zájmy stavů, (Filip Jan hr.K.-nej. č. kancléř, bratr Štěpán h.K.

Emanuel hr. Sylva-Tarouca – mentor, duchovní vůdce MT, MT jej jmenuje prezidentem ministerské rady

hr. Ostein – vyslanec v Anglii

Friedrich Vilém Haugwitz

Václav Antonín kníže Kaunic

Gerhard van Swieten

Válka o dědictví 1740–1743 (1745) většinou se odehrává na území Čech,
Protivníci – Francie – kardinál André Hercule Fleury – smířlivější postoj, hrabě Charles Louis August Fouquet – později vévoda Belle-Isle – schopný voják i diplomat
Bavorsko – Karel Albrecht Wittelsbach
Sasko August III.- saský kurfiřt a polský král
Prusko – Friedrich II.

MT zůstává dosti osamocena – nerozhodnost, odklad

Armádu vedou František Štěpán L, jeho bratr Karel Lotrinský, Kristián kníže z Lobkovicz, Ludvík Andreas Khevenhüller, Wilhelm Reinhard hr. Neiperg

16.12.1740 – první do země **Friedrich II.**

31. 7. 1741 – **Karel Albrecht** –zahajuje válku – obsazuje Pasov, hold hornorakouské šlechty a duchovenstva

25.-26. 11. 1741 spojení protivníci obsazují Prahu – brání velitel města **Ogilvi** se studenty rak. Armáda v čele s F. Š. L. přichází pozdě – zimní kvartýrování v jižních Čechách

Holdování Karlu Albrechtovi v Praze (korunovační klenoty ve Vídni), AEPC **Jan Mořic**

Gustav hrabě Manderscheid-Blanckheim

červenec 1742 – resignace vyčerpaného Saska – stahuje své armády z Čech

sklonek roku vyjednávají Francouzi – (v Paříži k moci protistrana Belle Isle) – velitelem armády de Broglie – vyčerpaný starý muž, pozice Francie oslabena – MT tuto slabost poznává

16. – 17. prosince 1742 Belle –Isle odchází z rakouského obležení v Praze

2. ledna 1743 vstupují rakouští vojáci za jásotu obyvatel do Prahy

13. 9. 1743 wormska smlouva – spojení mezi Rakouskem, Británií a Sardinii

4. Korunovace na českou královnu a její vztah k Praze a Čechám

Porážka francouzských a bavorských armád – Praha osvobozena – Čechy jsou znovuzískány pro Habsburskou monarchii. Příprava korunovace. "

MT přijíždí do Prahy již 29. 4. 1743

11. května 1743 přijímá slavnostní hold českých stavů

12. května 1743 svatovítská katedrála obřad vlastní korunovace – arcibiskupem olomouckým **Jakubem Arnoštem kníže Lichtenštejn-Kastelkorn** – asistují EPC Litoměřice a EPC Hradec Králové – kladou jí na hlavu **svatováclavskou korunu**

Slavnostní projevy českých šlechticů – hlavní pražský purkrabí Jan Arnošt hr. Schaffgotsch - královna pak podle starého zvyku korunuje 21 předních českých pánů na rytíře sv. Václava následuje slavnostní TE DEUM

slavnost ve Vladislavském sále

13. května 1743 má MT 26. narozeniny – slavnostní ples – uspořádal nejvyšší zemský maršálek František Jindřich hr. Šlik v Trauttmendorfském paláci na Starém Městě

Neúčast řady českých šlechticů – exil kvůli zradě – holdu Karlu Albrechtovi

Postavení maďarské šlechty

Vztah MT k Pražskému hradu.

5. Panování v letech 1765 – 1780

smrt manžela, spoluvládcem činí syna Josefa II.

manželovu smrt velmi těžce nese – od té doby stále v černém

Poslední roky zapomíná, opakuje rozkazy, neshody, osamělost, melancholie – ale vlády se nevzdala

Nejvýraznější zásah do politiky v posledních letech 1778-1779 – hra o bavorské dědictví – snaha získat Bavorsko za ztracené Slezsko – Kaunic s Josefem dovedli až do opětovné války s Pruskem.

5. 7. 1778 překračují pruské armády české hranice – MT chce mír za každou cenu – zažila již za svůj život příliš mnoho válek – vpadla jednáním s Friedrichem II. synovi do zad

8. 11. v Schönbrunnu přihlíží ještě, provázena dcerou Kristinou a jejím manželem Albertem honu na bažanty, 22. 11. dostává horečku, 29. 11. večer umírá.

6. Závěr

MT velmi schopná, nadaná a úspěšná panovnice.

Zachránkyně jednoty Habsburské monarchie

Zakladatelka nové široké rodiny – především prostřednictvím Leopolda II. (velkovévoda toskánský) se velmi rozrostla. Leopold (5. 5. 1747 – 1. 3. 1792 Wien – kapucínská krypta), manželkou Marie-Ludovika –neapolsko-sicilská – 16 dětí (5 synů- základ pěti větví habsb. rodu)

Zachránkyně Českého království – hrozilo, že bude roztrháno na kusy a zmizí z mapy Evropy, jak se to stalo v 90. letech s Polskem.

7. Literatura

Alfred von Arneth: *Geschichte Maria Theresias*. 10 sv., Wien 1863-1879.

Josef Svátek: *Dějiny panování císařovny Marie Terezie*. Praha 1897, 1898.

Jaroslav Goll: *Války o země Koruny české 1740-1742*. Praha 1919.

Jana Janusová-Otakar Káňa: *Její Veličenstvo Marie Terezie*. Praha 1987.

Eduard Maur: *Marie Terezie korunovace na usmířenou – 12. 5. 1743*. Praha 2003.

Hans Rieder: *Marie Terezie -osudová hodina Habsburků*. Praha 2006.

Alfred von Arneth (vyd.): *Briefe der Kaiserin Maria Theresia an ihre Kinder und Freunde*. 4 sv., Wien 1881.